

Riigikogu korruptsioonivastase erikomisjoni tegevuse ülevaade

(12. september 2016 – 5. juuni 2017)

Riigikogu XIII koosseisu korruptsioonivastane erikomisjon (edaspidi komisjon) moodustati Riigikogu 7. mai 2015. aasta otsusega (RT III, 12.05.2015, 3) Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse ning korruptsioonivastase seaduse (RT I, 24.03.2016, 5) alusel nendes õigusaktides nimetatud ülesannete täitmiseks.

Riigikogu otsuse kohaselt määrati komisjoni koosseisu järgmised Riigikogu liikmed: Artur Talvik (komisjoni esimees)¹, Raivo Aeg (komisjoni aseesimees), Ants Laaneots, Jaanus Karilaid, Jaanus Marrandi ja Raivo Põldaru.

Komisjoni liikmete asendusliikmeteks määrati vastavalt Jüri Adams, Kalle Muuli, Johannes Kert, Kersti Sarapuu, Helmen Kütt ja Arno Sild.

Riigikogu 15. detsembri 2016. aasta otsusega „Riigikogu otsuse „Korruptsioonivastase erikomisjoni moodustamine“ muutmine“ muudeti ülalnimetatud otsust ja komisjon hakkas tööle järgmises koosseisus: Artur Talvik (komisjoni esimees)², Anneli Ott (komisjoni aseesimees), Ants Laaneots, Jaanus Marrandi, Kalle Muuli ja Mart Helme.

Komisjoni liikmete asendusliikmed on vastavalt: Jüri Adams, Marko Šorin, Johannes Kert, Helmen Kütt, Priit Sibul ja Martin Helme.

Komisjoni ülesanded ja õigused tulenevad korruptsioonivastase seaduse §-st 9.

Komisjon teostab parlamentaarset järelevalvet korruptsioonivastaste meetmete rakendamise üle, arutab omal algatusel KVS-i § 13 lõikes 1 nimetatud ametiisikute võimalikke korruptsioonijuhtumeid ja annab nende kohta hinnanguid, teostab järelevalvet Riigikogu liikmete tegevuspiirangutest kinnipidamise üle, teavitab Riigikogu ja avalikkust oma korruptsioonivastase tegevuse tulemustest ning täidab muid seadusest tulenevaid ülesandeid. KVS-i § 15 lõike 1 punkti 1 alusel on erikomisjonil või tema volitatud ametiisikul ainuõigus kontrollida seaduse § 13 lõike 1 punktis 1 nimetatud ametiisikute deklaratsioone ning punkti 2 kohaselt õigus kontrollida kõiki registrile esitatud deklaratsioone.

Komisjonil on oma töö tegemiseks õigus isikuid välja kutsuda ning tutvumiseks andmeid ja dokumente nõuda, samuti kaasata oma töösse eksperte. Komisjoni volitused kestavad XIII Riigikogu volituste lõpuni.

¹ Komisjoni esimees ja aseesimees valiti 2015. aasta 11. mai istungil.

² Komisjoni esimees ja aseesimees valiti 2016. aasta 19. detsembri erakorralisel istungil.

Aruandeperioodil on komisjon pidanud 29 istungit. Olulisimad käsitletud teemad olid järgmised.

Komisjoni tegevus huvide deklaratsioonide kontrollimisel

KVS-i § 13 lõike 1 punktis 1 on loetletud ametiisikud³, kelle huvide deklaratsioonide kontrollimise ainuõigus § 15 lõike 1 punkti 1 kohaselt kuulub komisjonile või tema poolt volitatud ametiisikule. Samas on komisjonil õigus kontrollida ka kõiki teisi registrile esitatud deklaratsioone. Aruandeperioodil lähtus komisjon deklaratsioonide kontrollimise senistest põhimõtetest. Kontrollitoiminguid tegema volitati komisjoni ametnikud, samas määrati komisjoni otsusega kindalaks kontrolli eesmärk ning üldised kriteeriumid, kelle deklaratsioone ja mis ulatuses kontrollitakse. Pärast asjaomaste toimingute tegemist koostasid ametnikud kokkuvõtte kogu kontrollist, mille tulemused komisjon oma istungil sisuliselt läbi arutas ja tegi vastava otsuse. Komisjoni otsuse alusel kandis kontrollija kontrolli tulemuse huvide deklaratsioonide registris kontrollija protokoll, millega ühtlasi teavitati kontrollimisest nii registrit kui ka deklaranti.

12. septembri 2016. aasta istungil vaatas komisjon läbi ja analüüsis Riigikogu liikmete poolt 2014., 2015. ja 2016. aastal esitatud deklaratsioonides teiste isikute varaliste kohustuste kajastamist. Kuna deklaratsioonid olid kolmel järjestikusel aastal täidetud elektroonilises huvide deklaratsioonide registris, võimaldas see analüüsida Riigikogu liikmete võetud laenude tagasimaksmist ja kohustuste täitmise süstemaatilisust. Võimalus kontrollida andmeid ajalises järjestuses oli ka üks elektroonilise registri loomise eesmärk. Laenude analüüsi tulemusena selgus, et laenukohustused olid deklaratsioonide andmete alusel 67 Riigikogu liikmel, laenude tagasimaksmine oli toimunud korrapäraselt ning anomaaliaid ei esinenud. Küll aga ilmnes, et kolm Riigikogu liiget olid unustanud 2016. aasta deklaratsiooni oma rahalised kohustused märkimata. Nendel Riigikogu liikmetel palus komisjon esitada uue, korrigeeritud andmetega 2016. aasta deklaratsiooni.

Komisjon leidis, et Riigikogu liikmete laenukohustuste analüüsimist tuleb jätkata ja analüüsi lisada ka 2017. aasta deklaratsioonides toodud andmed laenude kohta.

2016. aasta sügisistungjärgul vaatas komisjon läbi kõikide Riigikogu liikmete 2016. aasta huvide deklaratsioonide kontrolli tulemused. Komisjon menetles kontrolli tulemusi kokku seitsmel istungil.⁴ Komisjoni otsuse alusel võrreldi deklarandi tehtud kannete õiguspärasust kõrvaltegevuste osas e-äriregistri andmetega, valduses olnud kinnisvara ja sõidukite kontrollimisel võrreldi andmeid Riigikogu Kantselei finantsosakonna asjaomaste dokumentidega.

Korduvaid eksimusi ja märkimata jätmist täheldati deklaratsiooni üldosa punkti 5 „Kõrvaltegevused deklaratsiooni esitamisele eelnenud kalendriaasta ja deklaratsiooni esitamise aasta jooksul väljaspool ametikohustusi“ täitmisel. Põhiline viga oli eraõigusliku juriidilise isiku juht- või järelevalveorgani liikmeks oleku märkimata jätmine.

Järgmise sagedase puudusena toodi välja deklaratsioonides eelmisel, s.o 2015. aastal vähemalt kahe kuu jooksul valduses olnud kinnisvara (üürikorter) ja kasutuses olnud sõiduki (liisitud auto) märkimata jätmist. Et deklaratsioonid on avalikud, võimaldab deklarantide poolt kannete

³ Vabariigi president, Riigikogu liige, Vabariigi Valitsuse liige, kohtunik, riigikontrolör, õiguskantsler, Eesti Panga juhtorgani liige, Vabariigi Presidendi Kantselei direktor, Riigikogu Kantselei direktor, valitsusasutuse juht, ministeeriumi kantsler, Riigikantselei direktor.

⁴ Komisjoni istungi protokoll nr 35, 12.09.2016; protokoll nr 36, 19.09.2016; protokoll nr 37, 26.09.2016; protokoll nr 38, 29.09.2016; protokoll nr 39, 10.10.2016; protokoll nr 40, 17.10.2016; protokoll nr 41, 24.10.2016.

korrektne tegemine vältida spekulatsioone ja minimeerida avalikkuse negatiivset tähelepanu Riigikogu liikmete suhtes, millest lähtuvalt tegi komisjon 64le Riigikogu liikmele ettepaneku esitada uus, täpsustatud andmetega deklaratsioon. Täiendavalt esitatud uute deklaratsioonide kontrolli tulemused vaatas komisjon samuti läbi. Kokkuvõttes vaatas komisjon läbi Riigikogu liikmete poolt 2016. aastal esitatud 166 deklaratsiooni kontrolli tulemused.

Sügisistungjärgul vaatas komisjon läbi ka Vabariigi Valitsuse liikmete, ministeeriumide kantslerite, õiguskantsleri, riigikontrolöri ja riigi peaprokuröri 2016. aasta huvide deklaratsioonide kontrolli tulemused (kokku 30 deklaratsiooni)⁵, samuti I ja II astme kohtu esimeeste 2015. ja 2016. aasta deklaratsioonide kontrolli tulemused (kokku 19 deklaratsiooni)⁶, Viru Maakohtu kohtunike (kokku 25 deklaratsiooni)⁷, Pärnu Maakohtu kohtunike (kokku 20 deklaratsiooni)⁸, Tallinna Halduskohtu ja Tartu Halduskohtu kohtunike (kokku 24 deklaratsiooni)⁹ ning Tallinna Ringkonnakohtu kohtunike (kokku 27 deklaratsiooni)¹⁰ 2016. aasta deklaratsioonide kontrolli tulemused. Kokku kinnitas komisjon 2016. aasta sügisistungjärgul 311 deklaratsiooni kontrolli tulemused.

2016. aasta oktoobris pöördus komisjon täiendavate ettepanekutega Justiitsministeeriumi kui huvide registri vastutava töötleja poole registri tehniliste lahenduste täiendamise ettepanekutega. Eesmärk on lihtsustada deklarandil deklaratsiooni täitmist, samuti võimaldada kontrollitoimingute tegemise käigus varasemaid andmeid võrrelda.¹¹

Avalikust huvist tingitud teemade arutelud ja kuulamised

Aruandeperioodil korraldas komisjon mitmeid kohtumisi ja kuulamisi, mille komisjoni töökavasse lisamine oli tingitud laiast avalikust huvist või vastavasisulistest pöördumistest komisjoni poole.

Riigikogu liikme Valdo Randpere ettepanekul lülitati komisjoni töökavasse ajakirjanduses laia kõlapinda leidnud teema, mis oli seotud Eesti Rahva Muuseumi ehitustöödega seotud riigihankemenetluste käigus tekkinud vaidlustega. Seoses sellega kohtus komisjon 19. septembril 2016. aasta istungil¹² Eesti Rahva Muuseumi direktori Tõnis Lukase, Riigi Kinnisvara ASi juhatuse liikme Elari Udami ja riigihangete vaidlustamise komisjoni esimehe Taivo Kivistikuga. Komisjon keskendus just ERMi kõõgitehnika hanke tõttu tekkinud olukorrale ja püüdis selgitada selle tagamaid. Vaidlusi tekitanud riigihange leidis põhjalikku käsitlemist ka Rahandusministeeriumi järelevalvemenetluse käigus ja nende poolt tehtud ettekirjutuse tõttu ka käsitletud riigihange tühistati. Tulenevalt eelpool toodust otsustas komisjon teema käsitlemise lõpetada.

Laiast avalikust huvist tingituna ja arvestades komisjoni liikmete ettepanekuid, otsustati komisjoni 2016. aasta novembrikuu tegevuskavasse lisada teema, mis oli seotud EASi poolt OÜ-le Ermamaa eraldatud turismiarendustoetuse tagasinõude küsimusega. Eesmärk oli saada selgust, kas OÜ-le Ermamaa eraldatud turismitoetuse kohta tingimusliku tagasinõude otsuse tegemine 2012. aastal, samuti selle rakendamine 2016. aastal võis olla seotud ametiisikute poolt mõjuvõimu, sh poliitilise mõju kasutamisega. Komisjon käsitles nimetatud teemat kolmel istungil. Kohtuti ettevõtlusminister Liisa Oviiriga, kes selgitas OÜ-le Ermamaa eraldatud turismiarenduse toetuse 2012. aastal tehtud tingimusliku tagasinõude otsusega ja selle

⁵ Komisjoni istungi protokoll nr 40, 17.10.2016.

⁶ Komisjoni istungi protokoll nr 35, 12.09.2016; protokoll nr 40, 17.10.2016.

⁷ Komisjoni istungi protokoll nr 43, 14.11.2016.

⁸ Komisjoni istungi protokoll nr 44, 21.11.2016.

⁹ Komisjoni istungi protokoll nr 45, 5.11.2016.

¹⁰ Komisjoni istungi protokoll nr 46, 12. 12.2016.

¹¹ 03.10.2016 kiri nr 2-11/16-1.

¹² Komisjoni istungi protokoll nr 36, 19.09.2016.

rakendamisega 2016. aastal seonduvaid asjaolusid ning nende kohta tehtud auditite järeldusi¹³. Samuti kuulas komisjon ära 2012. aastal ametis olnud EASi endise juhatuse liikme Maria Alajõe selgitused, kuidas 2012. aastal kõneksoleva tingimusliku otsuseni jõuti, ning endise majandus- ja kommunikatsiooniministri Juhan Partsi selgitused.¹⁴ Kuna OÜ Ermamaa projekti puhul 10% tagasinõude rakendamine 2016. aastal riivas tugevalt ühiskonna õiglustunnet, kuulas komisjon ka toonase EASi juhatuse liikme Hanno Tombergi selgitusi rakendamisotsuse tegemise kohta.¹⁵

2017. aasta jaanuaris pälvis suurt avalikku tähelepanu nn Arsenali kinnistu müügitehingutega seonduv. Ajendatuna Äripäevas 18. jaanuaril 2017 ilmunud artiklist¹⁶, tehti komisjonile ettepanek asuda seda teemat käsitlema, et selgitada, kas tehing võis toimuda poliitilisi mehhanisme või survet kasutades. Komisjon käsitles seda teemat neljal istungil. Nii kuulati komisjonis Riigi Kinnisvara ASi nõukogu endise esimehe Taavi Rõivase selgitusi 2012. aastal toimunud nn Arsenali kinnistute müügitehingutega seotud asjaolude kohta.¹⁷ Samuti kuulati Riigi Kinnisvara ASi nõukogu praeguse esimehe Tarmo Porgandi informatsiooni riigile ja riigi osalusega äriühingutele kuuluva vara müügi hinnapoliitika ja müügi korraldamise põhimõtetest.¹⁸ Komisjon tutvus iseseisvalt AS E-Arsenali nõukogu 2007. aasta asjaomaste protokollidega ja kõneksolevate kinnistute hilisemate hindamise aktidega.¹⁹ Kuna põhjalikumaks uurimiseks ei olnud komisjonil juriidilist jõudu ja pädevust, otsustati teema käsitus lõpetada seisukoha kujundamisega, mis kinnitati 20. veebruari 2017. aasta istungil²⁰ ja avalikustati Riigikogu veebilehel.²¹

Komisjon taunis endise mõjuka poliitiku Rain Rosimannuse varjatud kujul osalemist nn Arsenali kinnistute tehingus ja märkis, et selline korruptiivsena näiv teguviis kahjustas riigile kuuluva äriühingu Riigi Kinnisvara ASi (edaspidi RKAS) ja laiemalt kogu avaliku võimu mainet. Komisjon tõdes, et poliitikute osalemine ettevõtluses ja nende ettevõtlusalane tegevus aktiivses poliitikas osalemise ajal ja ka mõistlikul perioodil pärast selle lõppu peab olema avatud ja läbipaistev. Varjatud osaluse omamine võib olla korruptiivne või näida korruptiivsena ja kahjustada riigi mainet. Samuti juhtis komisjon tähelepanu, et RKAS peaks hea seisma selle eest, et riigivara müümisel teenitav tulu oleks võimalikult suur ja ostjate vahel toimiks hinda positiivselt mõjutav konkurents. Samuti peaks kaaluma võimalust tunnistada nurjunuks vara müügi avalikud pakkumused, kus osaleb ainult üks pakkuja.

20. märtsi 2017. aasta istungil arutas komisjon Tallinna Linnahalli projekteerimise hankega seotud asjaolusid.²² Teema lülitamine komisjoni päevakorda oli ajendatud Eesti Arhitektide Liidu pöördumisest. Hankega seotud asjaolusid selgitasid ASi Tallinna Linnahall juhatuse liige Väino Sarnet, ASi Tallinna Linnahall nõukogu esimees Meelis Pai ning omaniku esindajana Tallinna abilinnapea linnapea ülesannetes Taavi Aas. Kuna AS Tallinna Linnahall tühistas vaidlusi tekitanud hanke ja lepingut Alianss Arhitektide OÜga ei sõlmitud ning alustati avaliku riigihanke ettevalmistamist, ei pidanud komisjon enam vajalikuks nimetatud teemaga jätkata.

¹³ Komisjoni istungi protokoll nr 42, 7.11.2016.

¹⁴ Komisjoni istungi protokoll nr 43, 14.11.2016.

¹⁵ Komisjoni istungi protokoll nr 44, 21.11.2016.

¹⁶ vt Koit Brikmann, „Varjatud huvi. Rosimannus: peitsin Savisaare-kartuses oma ärihuvi“. Äripäev, 18.01.2017, lk 4-5.

¹⁷ Komisjoni istungi protokoll nr 51, 26.01.2017.

¹⁸ Komisjoni istungi protokoll nr 52, 06.02.2017.

¹⁹ Komisjoni istungi protokoll nr 53, 13.02.2017.

²⁰ Komisjoni istungi protokoll nr 54, 20.02.2017.

²¹ <https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2015/03/Komisjoni-seisukoht-seoses-Arsenali-kinnistute-muugi-problemaatikaga-1.pdf>

²² Komisjoni istungi protokoll nr 57, 20.03.2017.

Aprillis 2017 lülitas komisjon oma töökavasse Tallinna prügimajandusega seonduvate probleemide käsitlemise. Arutelu ajendiks olid ajakirjanduses ilmunud selle teemalised artiklid, mis sisaldasid ka suhteliselt jõulisi süüdistusi abilinnapea Arvo Sarapuu aadressil. Silmas peeti tema väidetavaid ärihuvisid Tallinna jäätmeäris. Teemat arutas komisjon kolmel istungil. Nii kohtuti asjakohaste selgituste saamiseks 17. aprilli 2017. aasta istungil²³ Tallinna linna esindajatega: Tallinna abilinnapeaga linnapea ülesannetes Taavi Aasaga ja jäätmemajanduse valdkonda kureeriva Tallinna abilinnapea Arvo Sarapuuga. Selguse saamiseks jätkus teema arutelu järgmisel istungil²⁴, kus komisjon kohtus Eestis tegutseva kahe suurema jäätmekäitlusfirma esindajatega: ASi Ragn-Sells juhatuses esimehe Rain Vääna ja ASi Eesti Keskkonnateenused juhatuses esimehe Argo Luudega. Hinnangut Tallinna jäätmemajanduse korraldamise kohta küsiti samuti Riigikogu keskkonnaministri esimehelt Rainer Vakraalt, kellega arutati ka jäätmemajanduse valdkonnaga seotud õigusloome teemat 15. märtsi 2017. aasta istungil.²⁵

Ajakirjanduses ja komisjoni istungil avaldatu põhjal tekkisid komisjonil kahtlused, et Tallinna prügimajandust kureeriva abilinnapea Arvo Sarapuu tegevuses võivad esineda kuritarvitused, mistõttu komisjon otsustas pöörduda järelepärimisega Riigiprokuratuuri poole. Komisjon tahtis teada, kas seoses selle teemaga on prokuratuurile esitatud avaldusi kriminaalmenetluse alustamiseks, ja kui on, siis kuidas on prokuratuur nendele avaldustele reageerinud.²⁶

25. mail teatas Riigiprokuratuur pressikonverentsil, et kaitsepolitsei pidas Tallinna prügiäri kriminaalasja raames sama päeva hommikul kinni Tallinna abilinnapea Arvo Sarapuu, keda kahtlustatakse teadvas toimingupiirangu rikkumises.²⁷

Parlamentaarsetest kuulamistest ja korrupsioonivastaste meetmete rakendamisest

Aruandeperioodil korraldas komisjon mitmeid kohtumisi ka valitsusasutuste, põhiseaduslike institutsioonide ja kolmanda sektori esindajatega.

17. oktoobril 2016 kohtus komisjon riigikontrolör Alar Karisega²⁸. Arutlusel olid Riigikontrolli tööplaanis olevad ja 2017. aastal kavandatavad auditid, samuti Eesti pensionisüsteemi jätkusuutlikkus, laiapindse riigikaitse arengukava ning riigihangete korraldamisega seotud teemad.

24. oktoobril 2016 tuli komisjoniga kohtuma Kultuuriministeeriumi kantsler Paavo Nõgene²⁹. Kohtumine oli ajendatud eesmärgist saada ülevaade, kuidas on ministeeriumis ja ministeeriumi haldusalas toimunud korrupsioonivastase seaduse rakendamine, sh ametiisikute korrupsioonialase teadlikkuse tõstmine, korrupsiooni ennetamine ja kohustustest kinnipidamise kontrollimine.

12. detsembril 2016 toimus kohtutumine MTÜ Korrupsioonivaba Eesti juhatuses liikme Aive Pevkuri ja tegevjuhi Anni Jatsaga, kus saadi ülevaade avaliku arvamuse uuringust „Rahvas ja korrupsioon: Euroopa ja Kesk-Aasia. Üleilmne korrupsioonibaromeeter“.³⁰

²³ Komisjoni istungi protokoll nr 60, 17.04.2017.

²⁴ Komisjoni istungi protokoll nr 61, 8.05.2017.

²⁵ Komisjoni istungi protokoll nr 62, 15.05.2017.

²⁶ 15.05.2017. aasta kiri nr 2-11/17-6/1.

²⁷ <http://www.prokuratuur.ee/et/pressiteated/arvo-sarapuud-kahtlustatakse-toimingupiirangu-rikkumises>

²⁸ Komisjoni istungi protokoll nr 40, 17.10.2016.

²⁹ Komisjoni istungi protokoll nr 41, 24.10.2016.

³⁰ Komisjoni istungi protokoll nr 46, 12.12.2016.

9. jaanuaril 2017 toimus kohtumine riigi peaprokuröri Lavly Perlinguga, kes andis komisjonile põhjaliku ülevaate korruptsioonikuritegude menetlemisest 2015. ja 2016. aastal.³¹ Samuti tutvustas ta prokuratuuri töö tõhustamise väljakutseid, milleks on muu hulgas kvaliteetne analüüs, menetluse digitaalsemaks muutmine, andmemahutudega töö tõhustamine, horisontaalne ja vertikaalne koostöö ning kuritegude ennetamine.

16. jaanuaril 2017 toimus kohtumine Politsei- ja Piirivalveameti keskkriminaalpolitsei korruptsioonikuritegude büroo juhi Mati Ombloriga. Eesmärk oli saada informatsiooni kohalikes omavalitsustes tuvastatud rikkumistest ja korruptsiooniilmingutest.³²

23. jaanuaril 2017 kohtuti Rahandusministeeriumi esindajaga, et saada ülevaade Rahandusministeeriumi poolt suvel 2016 koostatud riigi osaluspoliitika valge raamatu põhimõtetest ning plaanitavatest muudatustest riigi osalusega äriühingute ja sihtasutuste juhtimises.³³

6. märtsil 2017 olid komisjonis arutlusel 2016. aastal läbi viidud kolme sihtrühma uuringu tulemused, mida tutvustas Justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika osakonna analüüsitalituse juhataja Mari-Liis Sööt. Samuti käsitleti GRECO IV hindamisvooru käigus parlamendile antud soovitude täitmist.³⁴

13. märtsil 2017 kohtuti Eesti Kultuurkapitali juhatuse esimehe Kertu Saksaga. Arutlusel olid korruptsioonivastase seaduse rakendamise abinõud selles organisatsioonis.³⁵

10. aprillil 2017 toimus kohtumine Keskkonnaministeeriumi kantsleri Andres Talijärvega, kes tutvustas põhjalikult nii ministeeriumis kui ministeeriumi haldusalas rakendatud korruptsiooni ennetamise, töötajate teadlikkuse tõstmise ja kohustuste täitmise kontrollimise meetmeid, samuti selle sisulisi sisekontrolli meetmeid.³⁶

Muud tegevused

Aruandeperioodil jätkas komisjon hea seismist selle eest, et Riigikogus saaks täiendatud reegleid suhtlemisel huvigruppide esindajatega. Komisjoni eelmise perioodi aruandes on üksikasjalikult kajastatud komisjoni jõupingutused GRECO IV hindamisvooru käigus parlamendile antud soovitude elluviimiseks³⁷. Kuna komisjoni ettepanek kehtestada lobitegemise hea tava Riigikogu liikmetele ei leidnud 2016. aasta kevadistungjärgul Riigikogu vanematekogus toetust, töötas komisjon 2017. aasta kevadistungjärgul välja omapoolsed soovitud Riigikogu liikmetele suhtlemisel huvigruppide esindajatega. Soovitusi välja töötades on erikomisjon teadvustanud Riigikogu kaalukat rolli huvirühmi puudutavate otsuste langetamisel ning lähtunud soovist kaasa aidata seadusloome läbipaistvuse suurendamisele ja huvirühmade võrdsele kaasamisele seadusandlikku protsessi. Soovitused sisaldasid alljärgnevat käitumissoovitusi „tee nii /ära tee seda“ vormis:

³¹ Komisjoni istungi protokoll nr 48, 09.01.2017.

³² Komisjoni istungi protokoll nr 49, 16.02.2017.

³³ Komisjoni istungi protokoll nr 50, 23.01.2017.

³⁴ Komisjoni istungi protokoll nr 55, 06.03.2017.

³⁵ Komisjoni istungi protokoll nr 56, 13.03.2017.

³⁶ Komisjoni istungi protokoll nr 59, 10.04.2017.

³⁷ Vt http://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2015/03/2016_06_16-Riigikogu-KVEK-tegevuse-%C3%BClevaade-mai-2015-juuni-2016.pdf lk 4 – 7

TEE NII

1. Kohtudes huvirühmade esindajatega, uuri välja, milliseid huve nad esindavad ja kes neid rahastab. Kui vaja, küsi täpsemat teavet. Lobitööd võivad teha paljude elukutsete esindajad, sealhulgas advokaadid ja konsultandid, kes tegelevad sellega kas era-, avalikes või kollektiivsetes huvides.

2. Nõua, et huvirühmade esindajad teataksid kirjalikult ette kohtumise eesmärgi, osalejate nimed ja arutelu teema ning annaksid asjaga seonduvat taustateavet.

3. Enne konkreetse eelnõu või teema arutelu komisjoni istungil anna komisjoni liikmetele teada, kui Sinu poole on pöördunud huvirühma esindaja, ja palu see kanda komisjoni istungi protokollile.

Nendest kohtumistest huvirühmade esindajatega, mis ei ole seotud Sinu komisjoni tööga, anna teada fraktsiooni esimehele.

4. Hinda, kas Sinu erahuvide ja avaliku huvi vahel võiks tekkida konflikt, ja seda, kuidas Sinu suhtlemist võidakse tajuda.

5. Ettevaatus pole kunagi liiast. Kui kahtled, pea kellegagi nõu, ja kui otsustad tegutseda, lisa dokumentidele selgitus.

6. Tee huvirühmade esindajatele ettepanek väiteid või esitlusi pärast kohtumisi või telefonikõnelusi kirjalikult põhjendada.

7. Pea kinni korraliku dokumenteerimise tavast, sealhulgas pane kirja kohtumise kuupäev ja koht, osalejate nimed ja arutelul olnud küsimused.

8. Teata vastuvõetamatust lobitegemise viisist korruptsioonivastasele erikomisjonile.

ÄRA TEE SEDA

1. Ära jäta tähelepanu pööramata sellele, millised motiivid on neil, kes taotleavad kokkusaamist või kutsuvad Sind üritustele.

2. Ära võta vastu kutseid kohtumistele või üritustele, mis võivad panna Riigikogu delikaatsesse olukorda.

3. Ära suhtle konkreetse huvirühma esindajaga, kaalumata teistele rühmadele samasuguse võimaluse andmist.

4. Ära jaga teavet, mida Sul ei ole õigus jagada, ega väärkasuta konfidentsiaalset teavet.

5. Ära tee ega ütle midagi, mida võib käsitada huvirühmade esindaja erikohtlemisena.

6. Ära jäta huvirühma esindajale muljet, et mingi konkreetne soovitus, mõte või teave võib olla või on otsuse tegemisel määrava tähtsusega.

7. Ära kasuta huvirühma esindaja külalislahkust, võõrustamist ja soodustusi hoolikalt järele mõtlemata ja kaalumata, kas see on kooskõlas kehtivate reeglitega.

8. Ära võta vastu kingitusi, mida ei saa käsitada kui üheselt mõistetavat tavapäras viisakusavaldust ning mis ei ole kooskõlas kehtivate reeglitega.³⁸

³⁸ Vt Korruptsioonivastase seaduse § 4.

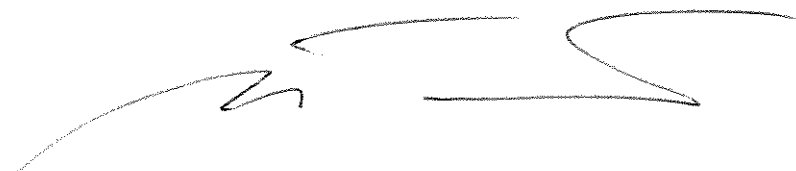
Samuti töötas komisjon välja näidiskaasused võimalikest huvide konfliktide juhtudest, mis võivad Riigikogu liikmele teha ette tulla, ja pani kirja omapoolsed soovitused, kuidas niisugustes olukordades toimida.

Riigikogu liikmetele suunatud soovitused huvirühmadega suhtlemisel ja näidiskaasused võimalikest huvide konfliktide juhtudest kiideti heaks komisjoni 29. mai 2017. aasta istungil³⁹ ja on avalikustatud Riigikogu veebilehel.⁴⁰

Lisaks eespool märgitule on komisjon veel:

- läbi vaadanud komisjonile laekunud 13 märgukirjad ja saatnud välja 7 algatuskirja;
- kinnitanud komisjoni tegevuse ülevaate (12. september 2016 – 5. juuni 2017).
- Komisjoni esimees Artur Talvik kohtus septembris 2016 Austria kohtunike ja majanduskuritegude ning korruptsioonivastase erikomisjoni prokuröride delegatsiooniga.
- 8. juunil toimub Artur Talviku kohtumine Moldova Vabariigi avalike institutsioonide esindajate delegatsiooniga, et tutvustada neile erikomisjoni tööd.

Käesolev ülevaade on läbi vaadatud ja kinnitatud komisjoni 5. juuni 2017 istungil ja esitatakse Riigikogule.

Artur Talvik
Erikomisjoni esimees

5. juuni 2017

³⁹ Komisjoni istungi protokoll nr 63, 29.05.2017.

⁴⁰ <https://www.riigikogu.ee/komisjonide-teated/korruptsioonivastane-erikomisjon/soovitused-riigikogu-liikmetele-huviruhmade-esindajatega-suhtlemisel/>